

«quan passem per Blanes desperta'm --- encara que dormu, tinc s'esperit som: toca'm amb sa punta des peuet, i de seguida estaré en doina», JqRuyra (*Pinya de Rosa* II, 85); «i fas anar la teva grana en doina, / com sobirana que escampés almoina, / i et rius del ---», Josep Carner, 1911 («Camperola Llatina», *O. C. Perrenne*, 133); «calia --- contraute compromisos amb grups que ja tenien una organització en doina, i que aviat resultaren esclaus d'una existència rònega passada», Coromines (biografia de Prat de la Riba, 18-II-1935, *Dicris i Records* II).

Ja Spitzer, *Mgn. aus der rom. Phil.* IV, s. v. (p. 19) va indicar breument que es tractava de l'arabisme existent en les llengües germanes, *adunia*, si bé molt rar tant en cast. com en portuguès *adunia*: en castellà només se'n citen tres casos, dos d'ells o tots en Cervantes (que per cert devia usar-lo a tall de mot de la *lingua franca* après a Alger, en la seva captivitat) i amb el sentit de 'a desdir, en abundor'; també algun cop en el portuguès del S. XVI, amb sentit no ben clar, 'molt' o bé 'pertot': «vejo tormentos *adúnia*».

L'etimologia àrabiga, tot i no conèixer el mot cat., ja varen donar-la Dozy-Engelmann, 50-1. El mot *dúnjā* és el mot de l'àrab clàssic per significar 'el món'. En particular, però, s'usava per denominar «el mundo y sus vanos placeres,¹ en contraposició con la vida eterna», com ho veiem a Castella per les «*Leyes de Moros y Cunnas de Segovia*», del S. XIV (*MemHist-Esp.* V, 427ss.). *PAlc.* dona a l'ús adverbial, amb article, *ad-dunjā* simplement el sentit de 'molt', «harto por mucho»: tradueix '*intaqa^o ad-dúnjā* per «mojarse mucho» i en la frase «jugastes dineros deseando ganar con mucha codicia» tradueix els tres últims mots per *tarbah ad-dúnjā* (de *rabah* «réaliser des profits»). A Algèria se cita avui una frase on *jašássadū lik ad-dúnjā bi-l-kul* és «ils vous gâteront tout».² En català el mot no fou recollit encara per Lab. (1839, 1864); sí ja en algun dicc. anterior a Vogel («in durcheinander, drunter und drüben»).

¹ D'això em sembla ser alteració la frase *de bona en dòmina* que *AlcM* registra amb la frase «¿que no em pren de bona endòmina?», amb una evolució de sentit comparable a la del ll. *ex abundantia cordis*, i no sense relació amb la de *a la babalà* = cast. *a la buena de Dios*, it. *alla buona*. Des de *ad-dúnjā* es passaria a *andòina* per metàtesi, intercalant després -b- > **andòbina* > *andòmina*. — ² Confirmo en el DCEC, s. v. *adunia*, aquesta etimologia, que no presenta el més petit dubte ni obscuritat, a desgrat de l'*AlcM*. És fantàstica la que suposà Argullol (1885) imaginant que *doyna* hagués significat «décima de versos» —devia haver «sentit campanes» de la famosa *dáina* 'cançó popular lituana'! —, «es como ir en romances, es decir [!] de cualquier modo».

Doiut, V. *doi*

A DOJO, 'a desdir, en abundor', pres del genovès *a doggio* 'redoblament, sense interrupció', *doggio*

com a adjectiu, que és la forma dialectal allí de l'it. *doppio*, ll. DÜPLUS 'doble'. □ 1.ª doc.: 1803, Belv.

Els i Lab. (1839) ho expliquen com «en abundancia, a pote, affatim» (Belv. com a mot «baix», qualificatiu que ja li lleva Lab.). I en efecte se'n serveixen ja sense tal matis escriptors ben distingits: «les eugues paixien a *dojo*», Noller, «sortir-ne samals de raïms a *dojo*», Pous i Pagès, «beuria l'amor a *dojo*», Verdguer. És un mot més aviat popular, però del Princ., crec que a quasi tot el Princ. (no sé si als Pirineus occidentals) i no més enllà. L'etimologia *a dolls d'AlcM* i d'altres (crec que ja ve de Montoliu, *BDC* III, 65) és evidentment falsa, car aqueix resultat fonètic fóra no pas estrany (o «obscur» com reconeix *AlcM*) sinó manifestament impossible.⁴ En realitat és un genovesisme, com ho és també *anar xano-xano* (genov. *andà cian* «andar piano-piano, andar adagio», Casaccia), cf. així mateix cat. *dujar*, cast. nàutic *adujar* (DCEC I, 44) < genov. *doggià* «piegare, torcere», DUPLARE i el genovesisme portuari *CAMALIC*.

La loc. *a doggio* en efecte és ben coneguda en el dial. de Gènova: Casaccia li dona les equiv. italianes *a doppio*, *addoppio*, *doppiamente*, i la frase *sinnà a doggio*; en italià comú *sonare a doppio* és «lo stesso che a campane doppie», *sonar l'ultimo doppio* «quello della morte», *sonare a doppio* fig. «picchiare qualcheduno: rifinire, sparlare d'una persona». S'usa també en altres dialectes italians en les formes fonètiques que allà corresponen: piem. *sonè dobi* 'tocar sense parar' («a distesa», Ponza); Bolonya *sunar al dōpi* «fare festa o allegrezza», «sonare un doppio» (un redoble de campanes), *far al dōpi* «fare due cotanti» (Coronedi-Berti). Potser ací també tenim un genovesisme marineresc, amb un sentit com el de *amolla calima!* 'dona sense escatimar'.

Quant al verb *dujar*, que és terme nàutic per a «enrotllar una corda» [Lab. 1839] i el seu derivat *duja* «cada una de les voltes d'un cap o corda» [Lab. id.], d'una corda *dujada*, els tenim documentats en cast. *adujar* [1831] i *aduja* [1697], i són presos dels genov. *duggia* o *doggia* (it. *duglia* també pres del genovès en etapa anterior), que signifiquen, no sols 'duja' sinó també 'arremangada de les calces o pantalons', 'doblec de tela', com a derivats del verb *doggià* 'plegar, doblegar'.

En la nostra llengua usà sovint el mot Joaquim Ruyra: «assegut en unes esparcines *dujades*» (*Pinya de Rosa* II, 105), i el derivat negatiu *desdujar*: «m'agrada veure com els pescadors anaven *desdujant* la xarxa» (ib. I, 59), «féu acció de *desdujar* un cap de llivint i d'amollar-li tot de pressa» (*La Parada*, 56). Explico més l'etimologia en el DCEC (I, 44). El mot *duğa* que Eguilaz i *AlcM* prenen per ètímon àrab és ell mateix manllevat del genovès, com ho mostra la terminació verbal romànica amb què apareix el verb en el parlar marítim de Rabat: *dúšer* «ployer en rond des cordages», «enrouler la corde de l'épervier autour du poignet» (Brunot, *Voc. de Rabat et Salé*). D'una altra forma del mot genovès són manllevats els hapax cat. ant. *dutxar* [1401] i *dutxa* [1396] que